

NYTT

om

Nr 91 - 2/2018 - desember

Gammelt

Utgitt av Fosen Historielag

Rundt i Fosen-bygdene finner vi historier om mange sterke personligheter. Julie Næss ble født i 1896 uten armer og med pukkelrygg. Hun utdannet seg som syerske, men hennes livsoppgave ble kampen for de funksjonshemmedes levekår. I år ble hennes livshistorie til teaterstykket «Eg vil skapa ei himmel på jord». Se side 19.

Leder'n

På standen vi hadde på Øradagan på Kyrksæterøra i sommar, spurte eg ein medlem som besøkte standen om kva han tykte om Årbok for Fosen. Jau, den likte han godt. «Det blir ikkje jul før eg har fått årboka,» sa han. Fleire andre har sagt at årboka er eit av årets høgdepunkt.

Dette er ikkje så verst attest for ei lokalhistorisk årbok. Per Ole Sollie og Svein Henrik Pedersen har greidd å føre arven frå Kolbjørn Aune og Eilert Bjørkvik vidare. Dei gir ut ei årbok av høg kvalitet som mange gler seg over.

Og no er årboka her, så det blir jul i år òg. Eg har fått gløtta i innhaldet, og er utolmotig etter å få boka i hende. Da kjem eg kanskje først til å kaste meg over Lars Rottem Krangnes' oppfølgjingsartikkel om dikrarpresten Rasmus Rosing på Hitra, ein kjempeartikkel på 36 sider, ser eg. Det skal bli spennande å sjå kva meir Krangnes har funne ut om denne karen.

Og så er eg spent på Per Ole Sollies artikkel om Missale Nidrosiense, messeboka som vart utgitt på initiativ av erkebiskop Erik Valkendorf i 1519 – og alle dei andre artikkane i årboka. Her er mykje å gle seg til.

Takk til redaktørane, men også takk til forfatarane, som legg ned mykje arbeid i artikkane og gir oss slike opplevingar!

Vi kan også gle oss over at vi har fått eit svært godt meldingsblad, Nytt om Gammelt. Det er det Helge Bueng å takke for. Han er sugen på meir stoff. Har du noko som eignar seg, vil Helge bli glad for å få det.

Arbeidet med Fosens historie har no komme langt. Den 3-årige prosjektperioden med forfatarane går no ut. Per Christiansen har levert sine bidrag, og Svein Henrik Pedersen er i avslutninga med det siste av bidraga sine. Dette skriv eg meir om annan stad i bladet.

Det er også ein glede å kunne melde at arbeidet med folkekunstprosjektet har komme langt. Konservator Ola Grefstad som analyserer materialet, har no kommentert ca 230 av dei 300 gjenstandane som vart registrert på fjoråret. Å få ei kunsthistorisk vurdering av dette materialet er svært verdifullt både for Fosen historielag og for samlingane der gjenstandane høyrer heime. Meininga er at samlingane skal bli tilbydd foredrag om materialet.

Elles gler vi oss over at vi har fått to skjefta (dyktige) damer med i styret i det elles så mannsdominerte laget. Det er Rigmor Aastum frå Snillfjorden og Kristin Svendsen som arbeider på Kystmuseet på Hitra. Vi skal prøve å fara fint med dei så vi har dei lenge!

Årsmøtet blir i Hemne neste år. Sett av datoen, kjære medlem: lørdag 8. juni.

Vi møtast i det ombygde Grønsetfjøset på Vinjeøra. Da er vi heilt i sørenden av Fosen fogderi. Før 1838 hørte Vinje sokn faktisk til Nordmøre fogderi i verdsleg samanheng, men i kirkeleg samanheng til Fosen prosti og Hemne prestegjeld. I 1838 gjekk Vinje fullt og heilt inn i Fosen fogderi og den nyoppretta Hemne kommune.

Velkomen til eit nytt godt årsmøte med eit interessant program. – Me sjåast!

Johan G Foss

Årsmøtet for Fosen Historielag 2018

Unge foredragsholdere er ikke så vanlig på historielagsårsmøter. Under årsmøtet på Harbak presenterte elevene (f.v.) Hannah Edvardsen og Ylva Bjerkan-Refsnes, godt støttet av rektor Jannice Breivold By fra Stokksund Oppvekstsenter, lokalhistorieprosjektet om tørrfisk som de har arbeidet med det siste året. I forgrunnen Svein Henrik Pedersen.

Protokoll fra årsmøtet 9. juni 2018

Årsmøtet i Fosen Historielag var i år lagt til Harbak grendehus i Stokksund i Åfjord kommune. 38 medlemmer møtte til årsmøtet i det fine sommerværet.

Ordfører i Åfjord, Vibeke Stjern, ønsket velkommen til Åfjord, og fortalte om Åfjord i nåtid, fortid og planer/utfordringer framover.

Følgende saker ble behandlet:

1. Godkjenning av årsmøteinnkalling

Møtet var kunngjort gjennom innkalling sendt medlemmene i Nytt om Gammelt og lagt ut på lagets nettside og facebook-side.

Vedtak: Innkallingen ble enstemmig godkjent.

2. Valg av møteleder og referent

Som møteleder ble valgt Johan G Foss. Som referent ble valgt Helge Bueng.

3. Årsmelding

Leder leste årsmeldingen.

Vedtak: Årsmeldingen ble enstemmig godkjent.

4. Regnskap for 2017

Kasserer Eilert Bjørkvik gikk gjennom regnskapet, som viste driftsinntekter på kroner

416 922,71 og driftsutgifter på kr 561 052,36. Dette gir et driftsunderskudd på 144 129,65 kroner. Underskuddet skyldes utelukkende at betalte kostnader med Fosens historie 2 er belastet laget egenkapital.

Revisors beretning ble lest. Revisor hadde ingen merknader til regnskapsførselen. Kasserer uttrykte ønske om verving av nye medlemmer og gaver til Fosens historie 2.

Vedtak: Årsmøtet godkjenner enstemmig regnskapet for 2017.

5. Arbeidsplan for 2018

Følgende punkter ble gjennomgått:

1. Gi ut Årbok for Fosen 2018
2. Gi ut to nummer av Nytt om Gammelt
3. Fosens historie 2 - arbeidet videreføres, med sikte på utgivelse i 2019.
4. Vedlikeholde lagets web-side og facebook-side.
5. Folkekunstprosjektet - videreføring og presentasjon. Her kom spørsmål om presentasjon av prosjektet. Det ble også nevnt den sannsynligvis store mengden av objekt som er i privat eie.
6. Medlemsverving- her kom flere innspill:
 - egen flyers som spres på aktuelle møtestede: bibliotek, kulturhus, museer etc.
 - «munn til munnmetoden». Framsnakk av laget og dets arbeid.
 - mer aktiv presentasjon/salg av årboka
 - kontakt med kystkulturlaget Trondhjem
 - Bruke eksisterende kanaler, som f. eks KystNorge, som dekker alle kommuner i Fosen historielags område.
7. Stand på kulturarrangement 2018:
 - Øradagan Kysksæterøra 22. - 24. juni
 - Hopsjødagen Hitra, 20. - 21. juli
 - Kystkulturdagen Lysøysund 3. - 5. aug.

8. Historiske vandringer

- Vingsand 7. juli
- Storfosna - ultimo august

9. Kontaktpersoner i hver enkelt kommune

- nytt punkt fra årsmøtet

Det ble en engasjert og fruktbar diskusjon om denne saken.

Vedtak: Arbeidsplanen enstemmig vedtatt.

6. Budsjett for 2018.

Kasserer presenterte budsjett med samlet inntekt på kr 492 000,-. Utgifter er ført opp med kr 572 000,-. At budsjettet er ført opp med underskudd på kr 80 000, skyldes av styret vil bruke egenkapital til å fullføre manus til Fosens historie 2.

Vedtak: Budsjettet ble enstemmig godkjent.

7. Medlemskontingent

Vedtak: Medlemskontingent settes til kr 300,-. Gjelder fra 2019.

8. Innkomne saker

Det var ikke kommet inn noen saker til årsmøtet.

9. Valg

Valgkomiteen møtte fulltallig og la fram sitt forslag. Det ble noen endringer i valgperioder grunnet at medlemmer av forskjellige grunner har fratrukket sine verv i styret.

- A. Valg av leder for 2 år
 - Johan G Foss, Frøya
- B. Valg av styremedlem for 1 år
 - Bernt Jørgen Stranden, Bjugn
- C. Valg av to styremedlemmer for 2 år:
 - Kristin Svendsen, Hitra
 - Rigmor Astum, Snillfjord
- D. Varamedlemmer for 1 år:
 - Eilert Bjørkvik, Rissa
 - Johan Mjønes, Snillfjord
 - Ernst R Øyangen, Trondheim

- E. Valg av 1 medlem til valgkomiteen for 3 år:
 - Per Aastum, Snillfjord
- F. Valgavrevisor for 1 år
 - Per Husby, Rissa
- G. Valg av vararevisor for 1 år
 - Sturla Leth Olsen, Bjugn

Årsmøtet ble avsluttet kl 1400. 36 av de oppmøtte signerte protokollen.

Fosen historielags styre etter valget 2018:

- Johan G Foss - valgt som leder fram til 2020
- Helge Bueng - styremedlem fram til 2019
- Bernt Jørgen Stranden - styremedlem fram til 2019
- Kristin Svendsen - styremedlem fram til 2020.
- Rigmor Aastum - styremedlem fram til 2020.

Vara medlemmer (alle valgt fram til 2019):

- Eilert Bjørkvik, Rissa
- Johan Mjølnes, Snillfjord
- Ernst R Øyangen, Trondheim

Andre innslag på årsmøtedagen:

• Historieprosjektet ved Stokksund oppvekstsenter

Rektor Jonnice Breivold By og elevene Hannah Edvardsen og Ylva Bjerkan-Refsnes presenterte prosjektet, som har hatt hovedfokus på de lange fisketradisjonene i Stokksund, herunder mye praktisk arbeid med bl. a. det gamle tørrfiskarbeidet.

• Besøk i Stokksund kirke

Kirketjener Reidar Moen fortalte engasjert om historien til kirkene i Stokksund, og dagens kirke spesielt.

Samlingen ble avsluttet med at forsamlingen sang «Det være ære» under ledelse av «vår» organist Bernt Gjelvold ved orgelet.

• Kuringen Bryggehotell

Årsmøte ble avsluttet med en kort omvisning og middag på Kuringen Bryggehotell. Eier Ellen Thorvaldsen ga en kort presentasjon av prosjektet med ombygging av en gammel brygge til restaurant og overnattingssted med 29 sengeplasser. På menyen stod baccalao, dessert og kaffe.

I Stokksund kirke ble vi møtt av kirketjener Reidar Moen, som fortalte om kirkene i Stokksund. Samlingen ble avsluttet med kraftig salmesang «Deg være ære» med «vår» organist Bent Gjelvold ved orgelet.

Stein Refsnes forteller om fisketørkinga på Refsnes. Tørrfisk herfra har i flere hundre år blitt eksportert blant annet til landene rundt Middelhavet.

Tørrfisk på timeplanen i Stokksund

Under årsmøtet vårt på Harbak i sommer kom rektor Jannice Breivold By og elevene Hannah Edvardsen og Ylva Bjerkan-Refsnes og fortalte om lokalhistorieprosjektet ved Stokksund Oppvekstsenter siste skoleår.

Det hele startet for noen år siden da skolen sammen med Strinda Videregående skole ble med i et pilotprosjekt i regi av forfatter og biolog Kari Helene Bache Andresen. Målet var å skape et undervisningsopplegg for grunnskoler langs kysten der matlaging basert på ressursene som finnes i havet var tema. Prosjektet er omtalt i boka «Historien bak smaken».

Siste skoleår ledet Kari Helene Andresen et nytt prosjekt ved skolen. Denne gang var tema lokalhistorien rundt klippfisk – og tørrfiskproduksjon i Stokksund.

Hovedmålet med prosjektet er at elevene skal gjøre seg kjent med historien som en del av sin natur og kulturarv, gjennom å samle kunnskap fra ulike kilder om aktivitetene omkring tørrfisk- og klippfisktilvirkningen i

Stokksund. Elevene har jobbet med oppgaver hvor de skal formidle kunnskap om dette til skolen og nærmiljø.

Opplegget ga skolen unike muligheter til å bruke nærmiljøet som et «utvidet klasserom». Mange frivillige ressurspersoner, organisasjoner, bedrifter og profesjonelle aktører stilte opp for elevene med tilbud om å dele erfaringer, kunnskaper, råvarer og annen bistand i forbindelse med gjennomføringa av prosjektet. Dette ga skolen muligheter for å bruke andre kunnskapskilder og tilby andre aktiviteter enn det ordinær undervisning gir.

Prosjektdagene har gitt elevene mange gode opplevelser, og som helhetlig skole, har dette også gitt en unik mulighet for å blande elevene på tvers av trinn og fag.

Stokksund Oppvekstsenter har valgt å bruke lokalmiljøet aktivt i skolearbeidet, en godt eksempel på hvordan den nye generasjoner får god kunnskap om sin lokalhistorie og identitet.

Helge Bueng

Årsmøtet 2019 blir 8. juni på Vinjeøra

Vinjeøra og Vinjefjorden

Vi fortsetter tradisjonen med årsmøte en lørdag tidlig i juni. Denne gangen det Hemnes tur. Vi møtes i GrønsetFjøset Spiseri ved Vinjeøra og Vinjefjorden lørdag 8. juni.

GrønsetFjøset Spiseri ligger 7 km sørvest for Vinjeøra like ved E39 mot Halså.

Tettstedet Vinjeøra ligger helt i bunnen av Vinjefjorden. Her ligger Vinje kirke. Kirka er en åttekantet kirke fra 1820. Den er bygd i tre og har 150 plasser. Kirken var opprinnelig viet til St. Andreas. I 1674 ble den beskrevet som så skrøpelig at den måtte rives. Ny kirke ble bygd året etter. Gerhard Schønning besøkte Vinjeøra i 1773. Tegningen han lagde viser daværende kirke, en enkel langkirke med kor i tilbygg.

Vinjefjorden strekker seg - offisielt - helt ut til Kristiansund i vest. Det gamle navnet på fjorden er Fjalnir. På grunn av sundene Aursundet, Imarsundet og Sålåsundet i nord, og sidefjordene Valsøyfjorden, Skålvikfjorden og Halsafjorden i sør. Idag beskrives Vinje-

fjorden som sjøstykket mellom Vinjeøra og Aursundet. Denne fjordarmen er 19,5 km og opp til 224 meter dyp.

Vinjefjorden er mest kjent som «sildefjorden» men det kan fanges både laks, sei og torsk helt oppe i 20 kg. På nordsiden av den indre del av fjorden strekker Nord-Europas lengste sammenhengende hasselskog seg oppover fjellsiden.

Vinje var sammen med Snillfjord en del av Hemne kommune fra 1837. I 1924 ble Vinje og Snillfjord skilt ut som egne kommuner. Ved kommunereformen i 1964 ble Vinje igjen en del av Hemne kommune, mens Snillfjord fortsatte er egen kommune.

Det kommer mer informasjon om Hemne og Vinjeøra i neste utgave av Nytt om Gamle, sammen med årsmøtepapirene. Men allerede nå må dere krysse av datoen. Styret har allerede strukket kjølen for en ny spennende årsmøtedag.

Holla-godset i Hemne

Fosen var det området i Trøndelag der adelen gjorde seg mest gjeldande. Her var det 4 (i realiteten 5) adelege setegardar på 1600-talet, kvar med eit koppel av underliggande gardar. Holla i Hemne var ein av setegardane. Bjelkefamilien på Austrått stod fremst innan adelen i Fosen. Både Tøndel i Bjugn og Holla i Hemne var avleggarar av Austrått.

Holla-godset vart til etter at den danske adelsmannen Gerlof Nettelhorst i 1614 gifta seg med Viveke Bjelke, søster til herren til Austrått, Jens Bjelke. I medgift og arv fekk ho det godset som Bjelkefamilien hadde i Hemne, Agdenes og Hitra. Av dette godset etablerte Nettelhorst eit adeleg godskompleks med Holla som setegard.

For leilendingane var det ei ekstra bør å komma under ein adeleg setegard, for i tillegg til den årlege landskylda hadde eigaren av ein setegard krav på pliktarbeid, føring av krøtter og andre ytingar frå leiglingane. Ytingane vart gjerne betalt i pengar. Leiglingane under Holla betalte atskilleg meir i arbeidspengar og føringspengar enn dei betalte i landskyld.

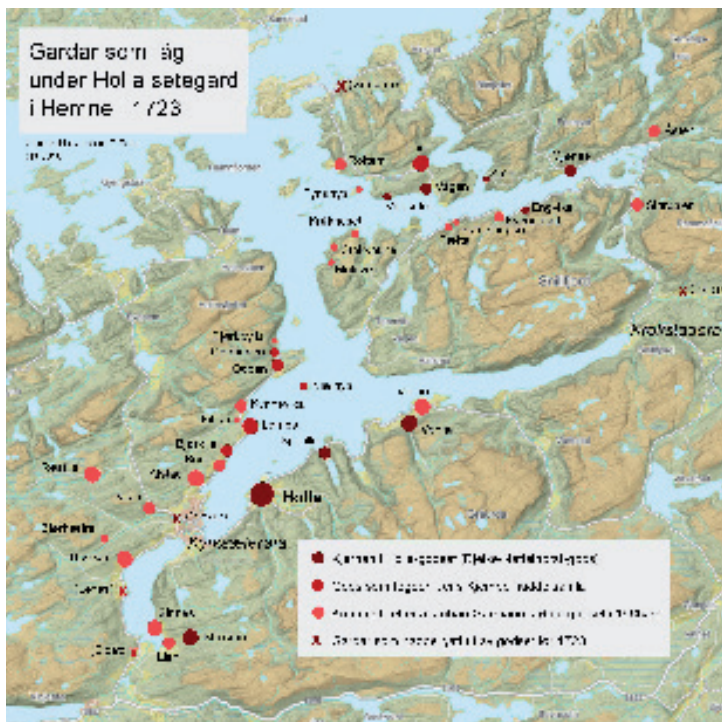
Nettelhorst budde ikkje på Holla og sat med garden berre 10–15 år. I 1635 selte han gard og gods til svogeren, Jens Bjelke.

På denne tida åtte Jens Bjelke også den adelege setegarden Storfosna, som han tydeleg hadde større interesse for.

Kartet viser gardar og gardpartar i Hemne som låg til Holla etter matrikelen i 1723.

Ulike raudfargar markerer at godset hadde forskjellig opphav, og storleiken på symbola antyder storleiken på gardane.

Noen gardar/gardpartar hadde alle- reie gått ut av godset i 1723; dei er markert med x og med namna sett i parentes.

Han tok no tilbake det godset på Hitra og Agdeneset som hadde lege under Holla, og la det til Storfosna. Dermed vart det ikkje stort igjen av Holla-godset.

I 1651 måtte Bjelke låne pengar, og pantsette no det som var igjen av Holla-godset. Da han døde i 1659 var pantet enno ikkje innløyst. Det endte med at tollar Johan Garmann i Trondheim kjøpte godset i 1665. Men Garmann tykte godset var lite og forlangte å få med eit anna gods kompleks i Hemne som Jens Bjelke hadde fått hand om, eit som var samla ihop i åra omkring 1600 av fogden i Fosen, Jens Kjempe. Til saman fekk Garmann overdrege 22 gardar på i underkant av 18 spann.

Fleire gardar vart kjøpt og lagt til godset etter kvart. Da matrikkelen 1723 vart sett opp, bestod godset av 37 gardar på til saman ca 26 spann. Det var enka Maren Testmann som da sat på Holla og styrte godset.

Dynastiet Testmann-Kolderup-Lossius var eigar av Holla i over hundre år. Medan dei andre adelsgodsa i Fosen selte unna gardar mot slutten av 1700-talet, så skjedde det motsette med Holla. Omkring 1800 sat Morten Lossius med halvparten av jorda i Hemne. Etter hans død i 1820-åra vart godset oppløyst, og no tok bøndene raske steg over i sjølveige. I 1855 var det 19 leiglendingar igjen i Hemne, i 1865 var det 8.

Johan G Foss

Utsikt ut gjennom Hemnfjorden med Holla i forgrunnen. Holla hovudgard låg på haugen til venstre, fram mot fjorden. Herifrå kunne ein sjå fleire av gardane som tilhørte Holla-godset. Ein annan stor gard, Haug, låg på haugen til høgre, ovom dagens smelteverk. Denne garden vart slått saman med Holla på 1620-talet og forsvann som eigen gard. I dag er ingen ting att av den gamle bebyggelsen verken på Holla eller Haug. Hollagarden brann i 1839. Hovudbygningen var ein bygning med to sidefløyer. Ei branntakstforretning frå 1802 opplyser at hovudfløya var 30 m lang, 7,5 m brei og 7,5 m høg. Foto: Kolbjørn Aune.

Fosens historie 2 - Status pr 10.11.2018

Arbeidet med Fosens historie 2 har komme langt. Her er status primo november 2018.

Per Christiansen har levert sine bidrag – om befolkninga i Fosen, næringslivet, eigeidomsforhold, samferdsle, helsevesenet og skattesystemet. Han har no avslutta sitt 3-årige skriveprosjekt.

Svein Henrik Pedersen, som har vore hemma av sjukdom i år, har levert kapittel om kirke og kristenliv, skole og folkeopplysning, haugianarane, lokaladministrasjon og rettsvesen. Han arbeider no med det kommunale sjølvstyret, som han reknar med å ha ferdig til årsskiftet.

Eg har teke på meg å levere eit bidrag om byggeskikken i Fosen og om den gamle gårdsfelleskapen med fellestun og teigblanding. Rigmor Aastum har teke på seg å skrive eit kapittel om det lokale militærvesenet. Daniel Johansen har tilbydd seg å skrive om herkapskulturen i Fosen. Desse bidraga må ferdigstillast i løpet av vinteren.

Nedkorting av tekstane og samansying av stoffet til et einheitleg verk fell på redaktøren. Tida vil vise om det blir muleg å få bindet klart til trykking til neste haust, slik planen er. Arbeidet går for fullt, men vi er nøydd til å ta den tida vi treng. Kvaliteten på boka er viktigare enn utgivingstidspunktet.

Støtteapparatet. Forfattarane har hatt eit aktivt støtteapparat og vore del av eit fagmiljø under arbeidet. Eilert Bjørkvik og eg har hatt jamnlege møte med forfattarane og drøfta faglege spørsmål, i tillegg til at forfattarane har hatt møte seg imellom. Gjennomgangen av manuskripta er det særleg eg som har stått for. Den har vore grundig og kritisk. Eilert har vore ein viktig støttespelar både for meg og forfattarane, med sin store kunnskap og er-

faring og sitt rikhaldige kopiarkiv.

Ein læreprosess. Arbeidet med Fosens historie 2 har vore ein læreprosess for oss som har vore med, ikkje minst for meg, ein halvstudert røvar utanf øyane. Da bestillinga til forfattarane vart sett opp, vart noen område glømt, og vi oppdaga også etter kvart viktige område som ikkje var godt nok behandla i litteraturen. Vi hadde ikkje økonomi til å legge nye tema inn i bestillinga til forfattarane, så vi måtte finne andre løysingar for det som mangla.

Framstillingsforma. Ei god regionalhistorisk framstilling skal bringe oss tett inn på livet til menneska det handlar om og gi oss innblikk i og opplevingar av livsverda deira, både den fysiske og sosiale verda og den tankeverda dei levde i. I tillegg skal dei historiske forholda ikkje berre beskrivast, men også forklarast. Framstillinga skal vera til å få forstand og aha-opplevingar av.

Det er fleire fallgruver vi må styre unna. Detaljfella er den eine, dvs. at framstillinga druknar i detaljar og trådane og hovudsakene forsvinn for lesaren. Framstillinga skal vera spissa, poengtert. Ei anna fallgruve er abstraksjonsfella, at generaliseringar og årsaksforklaringar gjer at vi mistar menneska av syne.

Ønskemålet er at lesaren ikkje skal anstrenge seg for å lesa boka, han skal bli sugd med!

Økonomien i prosjektet er på éin måte under kontroll, for så vidt som budsjetttramma på 1,2 mill til forfattarane ikkje vil bli overskride. Problemet er at alle dei 1,2 mill kr ikkje er i boks. Fosen historielag har hittil bore 736.000 kr av utgiftene til prosjektet. Vi har no brukt opp reservane våre, og vi kan få likviditetsproblem.

Støtten frå kommunane har vore mindre enn vi venta. Vi har søkt om 12 kr for kvar innbyggjar. Det vil gi oss ca 460.000 kr. Vi er avhengig av desse pengane om vi skal få prosjektet i hamn. Men berre Osen, Roan, Hitra og Snillfjord har så langt betalt sitt bidrag fullt ut (Indre Fosen, Agdenes, Bjugn og Frøya har betalt deler av bidraget).

Forhåpentleg får vi også det som gjenstår. Vi vil søke på nytt og argumentere enda kraftigare, og vi har gode argument. Ei skikkeleg regionhistorie utgjør ei historisk referanseramme av stor verdi for kommunane. Å utarbeide ei fagleg solid samfunnshistorie for den enkelte kommunen vil koste kommunen 20–30 gonger meir enn det vi ber om, og resultatet vil ikkje bli det same, fordi dei fleste tema treng eit vidare område enn ein kommune for å kunne behandlast skikkeleg.

Dei kommunane som ikkje har betalt, kan vi også utfordre på om dei meiner at vi skal luke ut av boka all tekst og alle data som gjeld vedkommande kommune. Om vi tar opplysningane stå, er det da dei andre kommunane som skal betale for den tidsressursen vi brukar på historia til denne kommunen?

Status for Fosens historie 2 pr 1.11. 2018

Samla utbetaling hittil -

2015–2018	900.500
Utgiftene er finansiert slik:	
Støtte frå kommunane	133.936
Støtte frå bedrifter	11.000
Støtte frå lagets medlemmer	18.900
Dekt av historielaget	
oppsparte midlar	736.664

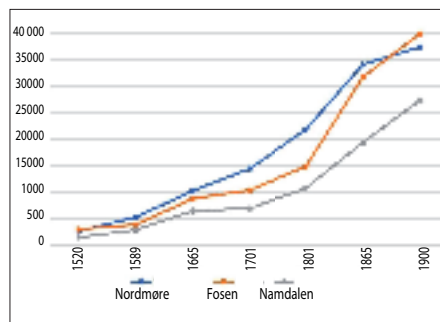
Særtrekk ved Fosen. Det som er sikkert, er at det er mykje interessant historie som her ligg og ventar på lesarane.

Eg har den siste tida vore opptatt av det som særmerka Fosen i forhold til omkringliggende område. Adelsdominansen er eit særmerke ved Fosen, og likeins at det omtrent ikkje fanst bondegods her. Straks vi kjem over grensa til Nordmøre, eller over grensa til Namdalen, er det flust opp av sjølveigande bønder. I Fosen var det på midten av 1600-talet omtrent ingen. Kva er historia bak det tapte bondegodset i Fosen?

Fosen skilte seg også ut frå dei andre fogderia her på kysten ved at Fosen ikkje hadde noe oppland og ikkje noen marknadsplass. Fosen fekk heller ikkje noen bydannelse, og gjekk dermed glipp av den utviklingskrafta som låg i dei borgarlege næringane, m.a. storskipsfarten. Det er rimeleg at dette sette Fosen tilbake i forhold til Nordmøre og Namdalen, som begge fekk byar, Kristiansund i 1742, Namsos i 1845. Sett på denne bakgrunnen er folketalsutviklinga på 1800-talet overraskande: Det er ikke Fosen som sakkar akterut, det er Fosen som dreg forbi dei to andre fogderia!

På nettsida og Facebook-sida vår finn du meir spennande nytt frå arbeidet med Fosens historie 2

Johan G Foss.

Folketallsutvikling i Nordmøre, Fosen og Namdalen fra 1520 til 1900

Ei historie fra Frøya

Tausmågen

Tausene (tenestejentene) og drengene kunne ofte gli inn som ein del av familien, særleg i fiskar- og småbrukarsamfunnet der dei økonomiske og sosiale skilnadene var små.

Begrepet tausmåg er eit vitnemål om slike «familiære» tenesteforhold; kjærasten til tausa vart oppfatta som ein måg (svigerson) i huset. Når tausa vart gift, var tenesteforholdet slutt.

John Bergli (f. 1888) fortalte dette om tauser og tausmågar i heimen der han vaks opp, på Espneset på Frøya i 1890-åra:

Ei taus kunne få seg kjærast, og kunne spørre om ho kunne ta han inn ein kveld. Det forekom.

Vi hadde to tausmågar heime hos oss på Espneset med' eg vaks opp. Ulrik Vågøya [var den første] – ho inger, som tjente her, var frå

Langøya. Det var omtrent som eit familieforhold, iallfall mellom mor og dem var det slik.

Ingeborg (den neste tausa) var òg frå Langøya. Ho vart gift omkring 1898 med ein ifrå Skarsvågen, Johan Eliassen, som ho vart kjent med i eit bryllup her om hausten, hos han Johan Auna.

Om våren kom han Johan Eliassen og henta ho, og da kjem eg i hug at ho stod og gret i vindauget når ho skulle fara her ifrå. Eg hugser far sa det til han – han holdt som ein tale til han – at «eg vil du skal vera snill mot ho, for ho er dyktig, ho Ingeborg, og snill som berre det. Du kunne ikkje fått noen bedre etter som vi synes.» Ingeborg stod i kjøkenvindauget og gret.

(Etter lydbandintervju ved Johan G Foss, 1975.)

Ny bok om fiskeutstyr

Audun Dybdahl har i høst gitt ut boka «Med angel og not» på Museumsforlaget Boka er i stivperm og har 236 sider.

Boka undertittel er «fiskeutstyr ved kysten fra steinalder til motoralder». Den forteller om ulike fangsmetoder og utstyr til best mulig fangst. Boka handler om forskjellige typer fiskeredskaper, som krokar, garn og nøter. Perioden som er omhandlet går fra eldre steinalder og ender rundt 1900, da motoriseringen av fiskeflåten førte til store endringer når det gjaldt både båterog driftsformer.

Historiedag på Storfosna

Tidligere rektor ved Storfosna skole, Eivind Bremnes, foran en fullsatt sal på Storfosna skole.

Det som skulle være en historisk vandring på Storfosna i september regnet bort. I stedet ble det en meget interessant historietime på skolen.

Storfosna har alltid vært kjent for sitt gode, men godt gjemte havnområde. Øya må ikke forveksles med Lillefosna, som etter hvert fikk navnet Kristiansund. Storfosna har en meget interessant historie.

Over 60 interesserte hadde møtt opp for å lære mer om historien til Storfosna. Samlingen på Storfosna hadde en definert tidsramme mellom to fergeavganger. Med fire engasjerte foredragsholdere og god bespising gikk tida for fort.

Storfosna gods har en meget rik og dokumentert historie, først er omtalt på 1100-tallet.

Daniel Johansen fortalte om Storfosna Gods og de lange linjer fram mot husmannsvesenets etablering, framvekst og avslutning.

Johan G Foss fortalte om bebyggelsen langs Trøndelagskysten med fokus på husmannsplassene og deres utforming.

Terje Sørensen og Eivind Bremnes avsluttet foredragrekka med en oversikt over etableringen og kartfesting av de mange husmannsplassene på øya. Husa var små, og familiene tallrike. Små hus ned til 24 m² kunne huse både ti og tjue personer.

På slutten ble det en meget interessant dialog som viste at det er en betydelig mengde kunnskap om øya blant folket som har tilknytning til øya. Til slutt ble det historiske vandringa gjennomført i form av en guidet busstur rundt øya.

Tor takk til Bernt Jørgen Stranden for tilrettelegging og Storfosna Velforening for gjennomføring av en meget vellykket dag, som mange ønsker en oppfølger av.

Helge Bueng

Høyeksport fra Ørlandet 1935

Prospektkort: «Høyeksport på Brekstad» fra 1933. Fotograf: Chr. Jacobsen. Arkiv: Fosen bildearkiv 61

Dette er et innlegg i Fosens Blad 8.4.1935 av den ukjente X som ser med skråblikk på aktuelle hendelser i samtida. Hvem denne X er, vites ikke, men han hadde et underlig skråblikk på Ørlandssamfunnet midt på 1930-tallet. Det var stor høyeksport fra Ørlandet og distrikta omkring, Austdalsveien skulle bygges og kraftutbygginga var snart en realitet. Ortografien i innlegget er forsøkt beholdt.

Her på Ørland har vi alt følt vårkjensla og løsten etter å få spøtt i nevan og ta fatt på ei ny våronn med tru på eit like godt år som fjoråret. Men så kom det brått snø med kalde og full vinter, så ein får nok ikkje vera som lerka, så snart ho sjer ein solstråle, trur ho det er vår med ein einaste gong.

Det har i heile vinter vore ein ovanleg stor høysending frå Ørland, og mange er det som har pressa og selt så mykje høy, at no sistpå har dei måtta pressa i hop pengesedlan.

Og meir og meir skal det bli for kvart år no, for heretter har Hitler tenkt seg til å kjøp så mykje høy han berre kan få frå Ørland, for han har høyrte det skal vera så mange nazister her.

Alle motorpressan har gått både dag og natt i all vinter, så det har vore slik durr og bråk, at dei som er varsøvd har havt stort prakt med å få blund på augon. Og slik høykjøring med biler og hester skulde du aldri ha sett. Den eine store lastebåten etter den andre har leggje på Uthaug og Brekstad og teke inn høyt. Men på Brekstad har kaia vorte

så alt for lita, for når all høybåtan og all kålbåtan og all fraubåtan og all rutebåtan og alle andre båtan skulde ha plass attmed kaia, så vert dei berre i vegen for kvarannan. No hell dei på å byggje ny kai på Brekstad. Ho skal vera dobbelt så lang og med firedobbelt skjenegang. Så kan storbåtan få ligg den eine etter den andre oppetter kaia – mest som på Brattøra. Og så kan også «de flytende hotell» om somaren få legg attåt storkaia på Brekstad.

Når storkaia så blir ferdig, vil ikkje vegen til Hasselvika bli så reint lang, og da er det tanken å sett i gang ei bilferje, som skal gå att og fram det snåpast ho vann. Og når Gjeitastrandvegen og vegstubbarne i Hemne og Agdenes kjem i stand, skal ferja gå til Selva med dei som skal lenger sør, så vil all trafikken koma til å gå om Brekstad, og dermed så tape Austdalspartiet. – Det er lite von om at vi nokon gong skal få ein Hefty til Austråt meir, for bygdstyraran vil bli godseigara sjølve som vel var. Det skal enno bli plass for ein heil flokk bureisingsmenn på Austråt, og så skal det snart bli landbruksskule. At Austråt er sers lagleg og verdig som landbruksskulegard for Fosen, må alle vera samd om. Og når det så byggjes nytt attåt for nokre hundre tusen, vil det bli så storflott på Austråt, at om Jarnskjegg tok seg ein snåptur frå Valhall eller om Finn Arneson heller fru Inger såg heimatt på gamle tuftar, vart dei glåmøygd.

Det sjer ut som vi snart skal bli meir «opplyst» på Ørland også no. Heradsstyre har fått slikt elektrisitetssjuka at no trur folk dei går på limpinnen. Den einaste som enno sjer ut for å vera feberfri, er han Gjelvold, kva grunnen no kan vera. Men den kraftmengda, dei har tenkt å ta til med, vil bli berre småtter. Kvinnfolka får ikkje fyrr vanen til å snu på skriven – enten dei no er komme på «på rett

kjøll» heller ei – fyrr dei krev å få både kokeplate, strykjarn, elektrisk komfyr og omnar, og da vil det trengast minst ein kW. i kvart hus. – Ja, men det kjem da til å bli så alt for kostbart, er det mange som segjer. «Skitt i ein dalar mot å vera kar». Og så slepp da kvinnfolka å bli sotåt på fingran, og ein er da fri den hersens torvkjøringa i all slags ver. Når det så kjem i stand bilrutar som tek mjølka med åt meieriet, vil det ikkje bli trångsmål å koma utom døra så langt som vinteren er. –

Brekstadhotellet er no selt for 5000. Den nye eigar hell på å bu seg til for å ta mot påsketraffikken, og det segjes, det skal vera oppordna med både påskbrunt, kunstig høgfjellsol og skjenkerett. Det har ei tid vore mote å reis til fjells på påsktur, men her på Ørland er det eit mykje greiar og mindre farleg terreng, og når dei kan få både farge og helsebot på ein langt lettvinar måte, er det ikkje tvil om at straumen vil snu seg. Og da vil spurgsmålet om enno eit stort turisthotell på Brekstad straks treng seg fram. – Det har no vore årsmøte både i meieriet og handelslaga, og på alle plassar har det vore berre ros og lovord. På handelslaga har pengan rulla inn berre med dei har orka og teke mot. Det eine lage kappast med det andre om å del ut overskot, så det er mange som no kan handle på månadsvis berre på rabatten. Og styraran er så velnøgd med året, at no går dei berre å småflire.

X

Rundt i Fosen finnes mange flott museer og kulturminner.
Vi ønsker å presentere noen av disse i Nytt om Gammelt, og starter med

Kystmuseet i Sør-Trøndelag

«Folket i Flatvika» forteller historien om et kombinasjonsbruk i 1920, en periode preget av motorens inntog. Den besøkende får gå inn i hus og naust og kan også møte på noen av de som bor på gården.

Kystmuseet i Sør-Trøndelag ble etablert i 1981 som Hitra bygdesamling, og har senere endret både struktur, navn og eierskap. I dag er Kystmuseet en del av Museene i Sør-Trøndelag AS og har et lokalt ansvar for kulturvernarbeid i Snillfjord og Hitra kommune, et regionalt ansvar for nyere tids kystkultur og et nasjonalt ansvar for å sikre historien om fremveksten og utviklingen av den moderne havbruksnæringen i Norge.

Museet har base på Hitra, i det gamle meieriet, Fillan og i hurtigbåtterminalen på Sandstad. Der er det utstillinger, arrangementer og formidling til enkeltpersoner og grupper i alle aldre. Kystmuseet driver også turistkontor i oppdrag fra Hitra Kommune og er

ellers en allsidig kulturarena og møteplass. I sommersesongen har museet formidling på gamle Dolm prestegård og i krigsminnene på Hemnskjela.

Bak kulissene jobbes det med å ta vare på gjenstander, foto, minner, bygninger, fartøy og arkiv som forteller om kystkultur i nær og fjern fortid. Stadig flere av disse blir tilgjengelige for publikum på digitaltmuseum.no.

Trondheim Sjøfartsmuseum er også en del av MiST avdeling Kystmuseet. Sjøfartsmuseet holder til i det gamle slaveriet på Brattøra i Trondheim, hvor vi tar vare på, synliggjør og formidler den maritime historien til Trondheim og omegn. Museet går inn i et spennende år, med sitt 100-årsjubileum i 2019.

Fra ide til betydelig kulturinstitusjon

Gjennom årene har mange lokale ildsjeler og entusiaster gjort mye for å bygge opp Kystmuseet, og gjennom det bidratt til å ta vare på kystkulturen.

Det hele startet først på 1980-tallet da det i Hitra kulturvernvalg ble nedsatt et museumsstyre som skulle jobbe for en mulig etablering av museum i kommunen, og allerede 19. mars 1981 så Hitra Bygdesamling dagens lys.

I samme periode ble den videregående skolen på Fillan ferdig, og her fikk bygdesamlingen tildelt lokaler. I 1995 ble bygningen til det tidligere Hitra Meieri kjøpt og omgjort til museumsbygg. Her ble det etablert nye utstillinger og magasiner for museumssamlingen. Hitra Bygdesamling var da utnevnt til fylkesmuseum med spesielt ansvar for kystkultur. Og den nye basisutstillingen Folket i Flatvika representerer de elleve kystkommunene i det gamle Sør-Trøndelag fylke, og forteller om et typisk kombinasjonsbruk med fiskebonden på Trøndelagskysten i 1920.

Samme år inngikk museet en forvaltningsavtale for Dolm prestegård med Opplysningsvesenets fond. Dette er et kulturlandskap med store natur- og kulturverdier. Selve presteboligen brant ned i 1963, men flere bygninger og en hage er godt ivaretatt. Hvert år er det også

arkeologistudenter på Dolm, som jobber med utgravninger på tomten etter prestegårdsboligen. Et samarbeid med NTNU Vitenskapsmuseet ble inngått i 2011 for å avdekke og formidle en større del av Dolms historie.

I 2009 ble Kystmuseet i Sør-Trøndelag en del av Museene i Sør-Trøndelag, bestående av ni museer i sørlige Trøndelag. MiST avd. Kystmuseet inngikk samarbeid med Sverresborg om drift av Trondhjems Sjøfartsmuseum i 2012 og overtok hele driftsansvaret i 2015. MiST påtok seg drifts- og forvaltningsansvaret for det vernede fartøyet SDS Hansteen i 2015. I praksis utføres dette av Kystmuseet gjennom Trondhjems Sjøfartsmuseum.

Det har siden 1995 vært jobbet med havbrukshistorien på Kystmuseet. En havbrukskonservator ble tidlig engasjert og det er gjort et stort arbeide med innsamling av historier, foto og arkiv fra hele landet. I 2012 inngikk museet en avtale med Lerøy om formidling på visningskonsesjon og året etter startet formidlingen.

I 2014 fikk museet tildelt et særlig ansvar for dokumentasjon og formidling av kunnskap om framvekst og utvikling av norsk havbruksnæring fra nasjonalt nettverk for fiskerihistorie og kystkultur.

Hitra meieri ble etablert i 1959, og nedlagt i 1995. Bygget ble så overtatt av KystMuseet for Sør-Trøndelag

Mye har skjedd siden oppstarten i 1981 og museet har utviklet seg til en betydelig kulturinstitusjon. Museet har også vært med på å bygge opp, og delta i mange prosjekter og organisasjoner rundt om i lokalsamfunnet.

Kystmuseet i dag

Kystmuseet forvalter i dag over 300 hyllemeter arkiv, film og lyd, ca. 4000 kunst- og kulturhistoriske gjenstander, over 13500 foto, fire flytende farkoster (derav to vernet av riksantikvaren), tre kulturhistoriske bygninger og kulturlandskapet Dolm Prestegård. En innholdsrik museumsamling, som stadig er i utvikling.

Som besøkende kan du se våre to basisutstillinger på Meieriet, Folket i Flatvika og Russerforliset. Folket i Flatvika forteller som sagt om et kombinasjonsbruk i 1920, en periode preget av motorens inntog. Den besøkende får gå inn i hus og naust og kan også møte på noen av de som bor på gården. Teaterformidlingen må bestilles på forhand. Russerforliset er historien om det russiske marinefartøyet Jedinorog som forliste utenfor Sæbuøya i 1760.

Den beste plassen for å lære om norsk havbruk er ute på mærdkanten. Vi tar deg med ut i båt fra Sandstad til et matfiskanlegg i normal drift.

Her besøker vi både fôrflåten og går av ute på mærdkanten, hvor museets formidlere forteller om de forskjellige sidene ved norsk havbruksnæring. Inne på land kan du også se vår temporære utstilling havet i en tynn tråd.

Sjøfartsmuseet har tre faste basisutstillinger. 100 år med damp forteller om overgangen fra seil til de dampdrevne skipene og deres tid i Trondheim havn. Seilskutetid er knyttet til to tema; på den ene siden til sjømannslivet, og på den andre siden til Trondheim som sjøfartsby. I andre etasje er barnas sjøfartsmuseum, hvor du gjennom å hjelpe skipsrotta lærer om og leker sjømannslivet.

I året som kommer kan publikum glede seg til flere temporære utstillinger, samt åpningen av to faste utstillinger; Pionerne - om menneskene som banet vei for havbruksnæringen, og Fra seil til damp - 1jubileumsutstilling på sjøfartsmuseet.

Følg med på kystmuseet.no for nyheter, arrangementer og utstillinger fremover. Og husk, stadig flere gjenstander og foto kan du granske fra egen stue, gjennom digitaltmuseum.no.

Kristin Svendsen

Museet arrangerer besøk ut til laksemærdene ved Sandstad, der besøkende kan se på aktiviteten både påfôrflåten og gå ute på mærdkanten, der det fortelles om norsk havbruksnæring.

«Eg vil skapa ein himmel på jord»

Jeg hadde knapt hørt navnet, selv om jeg har bodd Roan i mange år. I sommer ble jeg invitert til en teaterforstilling på Utrotunet.

Julie Næss var født i Steinsdalen i Osen i 1896 med pukkelrygg og uten armer, og som såkalt «uekte barn», en «lausunge». Hun vokste opp sammen med mor og bestefar.

Julie må ha vært en meget spesiell og sterk kvinne, noe hun viste allerede første dag på skolen. Da læreren delte ut blyanter til elevene, fikk ikke Julie noen, noe Julie selvsagt bemerket. «Men, du kan jo ikke...», sa læreren. «Æ kainn skriv» svarte Julie kort. Hun skrev enten med skulder/kinn, munnen eller med tærne. Hun hadde en nydelig «handskrift». Se bildet.

Mora giftet seg da Julie var 8 år. De flyttet til Roan. Julie fikk halvsøsken, men få år etter døde mora av tæring.

Stefaren til Julie giftet seg på nytt. Han var ikke spesielt snill med Julie. Hun måtte plukke poteter. Julie lærte seg det også. Hun plukket potet med tærne! Noen år senere emigreret stefaren og kona og deres felles barn til Amerika.

Julia fikk ikke være med. Hun flyttet på loftet til Jakop Iversa i Roan. Der sydde og broderte hun. Men Julie ville lære mer. Hun fikk låne noen kroner av kommunen, reiste til Oslo og tok utdanning som syerske ved Sophies Minde. Tilbake i Roan ble hun sjef for Trygdekassen.

I 1926 gjorde ho opprør mot almissetenkinga om vanføre. Hun mente de vanføres interesser ikke ble ivaretatt. Hun brøt med Vanføres Vel og stifta Trøndelag Vanførelag.

Hun kjempet hele livet for vanføres rettigheter. I 1946 fikk hun Kongen fortjenestemedalje i sølv. Hun møtte og fikk takket kong Haakon. Senere sa hun at hun var den eneste fra Roan som hadde «håndhilst» på kongen!

Julie Moe Sandø som Julie Næss. Potetplukking er «intet problem». Skriften ifrnelt øverst i bildet er Julie Næss sin «handskrift».

Den viktigste saken for henne var tilrettelegging for vanføre i samfunnet - også på Namsosbåten. Julie var pådriveren for at Vanføre hjemmet på Munkvoll ble en realitet i 1960. Hun flyttet selv dit og bodde der til hun døde i 1973.

Denne historien er blitt til teaterforestillinga «Eg vil skapa ein himmel på jord». Råkvåging-en Thorvalds Sund har skrevet et flott teaterstykke. Helena Wiik, med sterke røtter i Roan laget en utmerket regi. Gunhild Hjertaas har skrevet ny musikk, som Maren Barlien Guntvedt framførte. Julie Moe Sandø spilte Julie, mens Knut Erik Engemoen var «alle de andre». «Så ta da mine hender» avsluttet en fantastisk forestilling ute i havgapet. Senere er forestillingen satt opp i Trondheim. Slik er det også mulig å fortelle en sterk historie fra hverdagen i Fosen.

Du kan lese mer om Julie i Næss i Eivind Bremnes sin artikkel i Årbok for Fosen for 2013.

Helge Bueng

Nye unike funn på Austrått

Vi har lenge visst at Austrått har hatt en sentral rolle i vår historie, med Austråttborgen som det mest synlige monumentet.

Men mye som ligger fortsatt skjult i bakken. Blant annet har det vært et større hageanlegg i området. De siste årene har det undersøkelser og kartlegging av dette hageanlegget vært en viktig oppgave.

Geoscanning, der radar brukes for å «se» hva som finnes under bakken, har gitt oppsiktsvekkende nye funn.

Mye tyder på at husene til fru Inger til Austrått er funnet. Det er funnet spor etter en stor steinbygning med en meter tykke murer.

«Vi har funnet spor etter en stor steinbygning, som vi tror er middelalderst ut fra plasseringen og dimensjonene på murene. Vi ser den ligger like under bakken. Dette er en svær bygning med én meter tykke murer. Det syns vi rett og slett er ganske tøft», fortalte

forsker ved institutt for arkeologi og historie ved NTNU Vitenskapsmuseet, Arne Anderson Stamnes til NRK da NRK omtalte saken på nrk.no i høst.

Funnene er gjort i området der Ove Bjelke lot bygge pyramiden i 1655. Funnene av de som kan være rester etter husene til fru Inger ligger delvis under denne pyramiden.

Fru Inger til Austrått var adelskvinne, gods-eier og lensstyrer som levde fra 1475 til 1555. Hun spilte en betydelig rolle i Norges historie. Hun var i sterk konflikt med erkebiskop Olav Engebrigtsson. Fru Inger var sterkt engasjert da protestantismen ble innført i Norge.

I 1857 ga Henrik Ibsen ut skuespillet «Fru Inger til Austrått». Nå tyder mye på at vi får enda mer håndfast dokumentasjon om det som skjedde på Austrått i denne brytingstida i Norges historie.

De nye funnene er gjort rundt pyramiden som Ove Bjelke lot oppføre i 1655.

Fosentonar i verkstedhallen

Fosentonar sto på konsertprogrammet «Spill norsk». Her fra konserten i Sylterns nye verkstedhall

Åfjord var en av 10 kommuner som i uke 45 deltok i den nasjonale musikkfestivalen «Spill norsk». Konsertene ble arrangert rundt i Åfjord og Roan, blant annet i stua til ordfører Einar Eian i Roan og den nye verkstedhallen til Johs J Syltern as. Et prosjektorkester med musikere fra Fosen agde en spesiell stemning.

Konserten ble innledet med en lokal pols etter Thomas Svenning, som musikerne hadde hentet fra «Fosentonar». Kulturskolerektor Tommod Gjersvold forteller at kulturskolene vil bruke flere «Fosentonar» i tida framover.

Har du lyst til å bli bedre kjent med musikk-skatten «Fosentonar», se side 24.

Jakob Aksel Vingsand

I artikkelen om boka om Jakob Vingsand i forrige Nytt om gammelt hadde det sneket seg inn noen feil. Jakobs sønn, Jarle Vingsand, og forfatter Knut Olav Aasegg har gjort meg oppmerksom dette, som herved rettes:

- Jakob var født i 1901, og var følgelig 13 år da første verdenskrig brøt ut.
- Jakob var en aktiv skytter. Han var samlagsmester flere ganger, og også nordafjeldsmester. Etter som det ikke kåres norgesmestre i skyting, fikk Jakob selvsagt aldri en slik utmerkelse.
- I 1939 var Jakob i Luzern i Sveits, der han deltok i VM i skyting.

- Jakob og Marie bodde ikke på Byneset, men i Leinstrand. Dette var 2 forskjellige herreder før de ble slått sammen med Trondheim i 1964.
- Per Dybsland, som under andre verdenskrig som kurer og «postmann» var los på Namsosbåtene.

Boka om Jakob Vingsand

Ønsker du å lese hele historien om Jakob A. Vingsand, kan du ta kontakt med Knut Olav Aasegg, som sammen med datteren Torill Aasegg har skrevet boka. Boka inneholder også noter på 130 av slåttene etter Jakob.

Vil du vite mer om boka, eller kjøpe den, kontakt på e-post: knut.olav@aasegg.no.

Kontingenten

er det dessverre mange som glemmer å betale. Etter en purrerunde i september var det ennå i midten av oktober over 50 som ikke hadde betalt kontingenten for 2018. Årboka blir likevel sendt til disse i håp om at kontingenten blir betalt. Samtidig ber vi om at de som ikke leng-er ønsker å være medlem av Fosen historielag, melder fra om det. Årsmøtet 2018 satte kontin-genten til 300 kroner fra 2019, og da laget vil få bruk for penger ved årsskiftet er det viktig at kontingenten blir betalt innen fristen som er satt til 31. januar 2019.

Nå er det 17 som støtter Fosen histori-elag gjennom Grasrotandelen. Til 14. ok-tober hadde disse bidratt med 8867 kro-ner til Fosen historielag uten at det har kostet dem noe. Stor takk for støtten.

Dersom du ikke allerede støtter andre lag med din grasrotandel, kan du neste gang du tipper, spiller Lotto eller Extra oppgi Fosen historielags organisasjon-nummer 980 104 206, og dermed skaffer du laget gode inntekter.

**Fosen historielags orgnr
980 104 206**

**Fosen historielags bank-konto:
4290.05.02758**

Nye styremedlemmer

Rigmor Aastum

Kristin Svendsen

Etter valget ved siste årsmøtet har kvin-neandelen i styret økt og gjennomsnittsal-deren på styremedlemmene gått ned.

Lagets ledelse er styrket med to entusi-atiske og dyktige damer.

Rigmor Astum har flyttet tilbake til Snil-lfjord etter å ha bodd mange år i Trond-heim. Hun er master of arts fra NTNU med avhandlinga «Kontakt mellom nordmenn og tyskere i trønderske bygder under ok-kupasjonen 1940 - 1945». Hun er lektor med fagene tysk, sosialantropologi og historie. Hun jobber i dag freelance innen skrijving og undervisning. Rigmor ble under kon-stitueringen av styret valgt som nestleder.

Kristin Svendsen har en master i kultur-minneforvaltning fra NTNU. Etter studiene jobbet hun som formidlingsleder ved Nor-dfjord Folkemuseum. Hun er engasjert i musikk og friluftsliv, og er veldig opptatt av kulturhistorie. For to år siden flyttet hun og samboeren til Fillan, der hun idag er ansatt ved KystMuseet i Sør-Trøndelag, der hennes hovedfokus er på museets samlinger.

Fosen historielag

Fosen historielags styre

Johan G Foss, leder
7270 Dyrvik,
Tlf 72 44 81 11 • 95 40 29 21
j-g-foss@online.no

Rigmor Aastum, nestleder
Våganveien 965, 7255 Sundlandet.
Tlf: 92 68 75 63
E-post: rigmoraastum@yahoo.no

Helge Bueng, sekretær
Skråfjordveien 53,
7170 Åfjord. Tlf 94 12 12 02
E-post: helge@bueng.no

Bernt Jørgen Stranden,
Bålfjordnesveien 10, 7167 Vallersund
Tlf 41 60 98 01
E-post: berntjs@broadpark.no

Kristin B Svendsen
Aurveien 83, 7240 Hitra
Tlf: 99 22 32 33
E-post: kristinb.svendsen@gmail.com

Varamedlemmer til styret:

Eilert Bjørkvik, også kasserer
Nautveien 179, 7100 Rissa.
Tlf 73 85 22 61 / 94 87 12 32
E-post: eilerbj@online.no

Ernst Robert Øyangen,
Øvre Stavsetveien 27, 7026 Trondheim
Tlf 99 49 39 73
E-post: ernstro@online.no

Johan Mjønnes
7257 Snillfjord
Tlf 91 53 16 47
E-post: jmjones@online.no

Redaktører for årboka

Per Ole Sollie
Storevika 12, 6940 Eikesfjord,
Tlf 99 28 43 44
E-post: p-oso@online.no

Svein Henrik Pedersen
Betaniavegen 5A, 7563 Malvik
Tlf: 97 71 83 86
E-post: svein.henrik.pedersen@gmail.com

Årboka har egen e-postadresse:
arbok@fosen-historielag.no

Redaktør Nytt om gammelt

Helge Bueng
7170 Åfjord. Tlf 94 12 12 02
E-post: helge@bueng.no

Nytt om gammelt 91

Redigert av Helge Bueng, Åfjord.
Redaksjonen avsluttet 22.11.2018.
Grafisk form: Bueng Ltd
Trykk: Orkla Grafiske AS
Opplag: 1300 eks.

Fosen historielag på nett:

www.fosen-historielag.no

•

E-post:
post@fosen-historielag.no

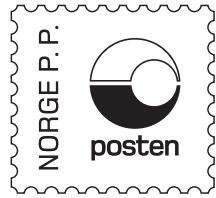
•

www.facebook.com/fosenhistorielag

•

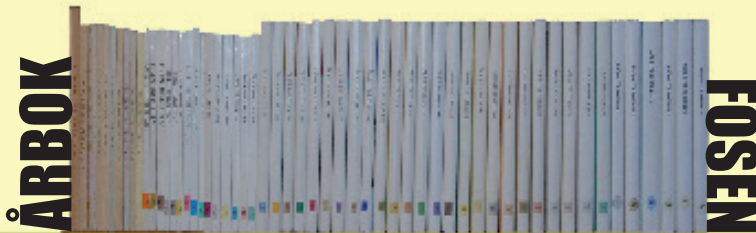
Bøker kan bestilles hos

Eilert Bjørkvik,
tlf 948 71 232,
e-post: eilerbj@online.no

Retur: Eilerd Bjørkvik,
Naustveien 179, 7100 Rissa

Har du hull til bokrekka?

Over 70 hyllecentimeter Fosenhistorie, utgitt i 57 årbøker med over 800 artikler i årene 1947-48 og årlig siden 1965. Liste over artiklene finner du på våre nettsider www.fosen-historielag.no

Nå har vi ekstra gode priser slik at du får fylt opp rekka

Årbøker fra 1967 til 2000: **50,-** pr. stk. Portofritt tilsendt ved bestilling av minst 10 bøker.

Årbøker fra år 2001 til 2012: **100,-** pr. stk.

Årbøker fra 2013 og framover: **200,- kr** pr. stk.

Dessverre er årbøkene for 1947, 1948, 1949, 1965, 1966, 1970, 1973, 1974 og 1978 utsolgt.

Andre skrifter fra Fosen historielag

• Audun Dybdahl: **Reins kloster**

121 s. Heftet (2000). Kr 120, medlemspris kr 100.

• Kolbjørn Aune (red): **Fosens historie fra istid til 1730**. Innb (2005). Kr 400, medlemspris kr 350.

• Bernt Gjelvold: **Da jeg var liten**. 72 s, ill av Aud Lilleengen, innb (2005). Kr 145, medlemspris kr 125.

• Tommy Rodahl: **Doktorbåten**. 157 s, ill, innb (2015). Kr 290, medlemspris kr 200.

• Bjørn Aksdal: **Fosentonar**

112 s, (1988) Kr 120, Medlemspris 100

• Atle Grimstad: **I utkanten**. Kvenvær, Forsnes 124 s. (2000) kr 120, Medlemspris 100.

• Asyrid Nesheim: **Setre i Åfjord**

148 s. Innb. kr 120, Medlemspris 100.

• Ingolf Dahl: **Seks år og småbåtfiskar** (1999). Kr 100, Medlemspris 80.

Bestilling sendes:

Fosen historielag, Naustveien 179, 7100 Rissa • eilerbj@online.no • Tlf. 948 71 232